

trece și paradigmele sistemului morfologic polon (prezent de altfel în rezumat la începutul primului volum), acordă o mare importanță semantică și frazeologiei (fără a cădea iarăși în exagerările dicționarului anterior), dă citate reprezentative în ordine invers cronologică și la urmă, pentru cuvintele străine, arată și etimologia, fie directă, fie indirectă. Este deci un dicționar *istorico-explicativ, normativ și etimologic*. Pentru elaborarea lui au fost atrase numeroase forțe atît din rîndul lingviștilor, care lucrează direct, cît și al oamenilor de știință și cultură care-și spun părerea ca recenzenți ai articolelor de specialitate. Pe marginea lucrărilor la dicționar există o bogată literatură, concentrată mai ales în paginile publicației lunare « Poradnik językowy », condusă de redactorul șef al dicționarului, acad. prof. Witold Doroszewski, el însuși autor a numeroase articole teoretice, reunite, în mare parte, în cuvîntul introductiv la primul volum din dicționar.

Din cele spuse mai sus cu privire la profilul dicționarului rezultă că nu vom găsi în el toate cuvintele despre care cercetătorii și dicționarele anterioare au arătat că sînt de origine românească. Vom găsi deci numai acele cuvinte care au pătruns în limba literară, putînd fi auzite pe cea mai mare parte a teritoriului polon. Termenii pot fi împărțiți în patru mari categorii: păstorești, militari, social-politici și tehnici. Vom examina în ordine strict alfabetică termenii cărora li se dă etimologie românească în primele 4 volume apărute¹; materialul pe care-l posedăm din cartoteca dicționarului (care ne-a fost pusă la dispoziție cu multă bunăvoință) nu intră deocamdată în prezenta cercetare.

Cuvinte cu etimologie românească: *bryndza* < rum. *brînza* >²(I, 685)³. Cuvîntul a pătruns în terminologia păstorească a locuitorilor de la munte ucrainieni, poloni, slovaci încă din sec. XVII (Ślawski) și de aici în limbile literare slave; este de altfel unul din puținele cuvinte românești cu o mai largă răspîndire în Europa (Łukasik, 196). În SStp. nu se găsește. Cu sensul propriu de 'brînză făcută cu ajutorul chiașului de vițel, de obicei din lapte de oaie neacrit; (reg.) brînză frămîntată, condimentată cu ceapă' (așa numitul *twarog*), se dau exemple din W. Bogusławski (*Cud mniemy*), Al. Fredro (*Trzy po trzy*), G. Zapolska (*Kaśka Kariatyda*). În literatură îl găsim încă la W. Potocki (sec. XVII). În vorbirea curentă cuvîntul a căpătat și alt sens, acela de 'sărăcie, mizerie': « Były to bowiem czasy bryndzy wśród młodych artystów, czasy wykrzywionych obcasów i latanych portek ». (*Warszawa naszej młodości*, 1954). Derivate: *bryndzarz*, de la *bryndza*, cu suf. -arz, de asemenea cu două sensuri, cel propriu, de 'brînzar, cel care prepară brînza' și altul, corespunzător sensului de 'sărăcie', pe care l-am putea traduce cu 'sărăntoc, sărman': « Więc taki bryndzarz, jak ja, to już ma takiego pecha, że jak pokocha, to (...) taką samą biedaczkę » (G. Gąsio-

¹ În vol. al V-lea (Nic-Ō), apărut între timp, nu am găsit nici un cuvînt cu etimologie românească sau susceptibil de a o avea.

² Cuvintele românești nu sînt citate corect, cu semnele diacritice respective (de ex. pentru litere ca *ă, î, ș, ț*), ceea ce nu se întîmplă în cazul cuvintelor de altă origine (franceze, cehe, maghiare etc.). Redactorii dicționarului s-au străduit să redea cuvintele românești într-o transcriere polonizantă (vezi mai jos cuvintele *ciumă, măciucă* ș.a.), dar nu reușesc întotdeauna ca în cazul de față.

³ Dăm între < > etimologia propusă de dicționar, așa cum am găsit-o, în limba polonă, fără a traduce. Între () se află, cu cifre romane, numărul volumului (I, II, III sau IV) și, cu cifre arabe, pagina din volumul respectiv unde se află cuvîntul analizat.